

Motion till riksdagen 2021/22:2833

av **Katarina Brännström (M)**

Högre krav på opartiskhet hos anställda i myndighet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om högre krav på opartiskhet hos anställda i myndighet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringsformen, grundlagar och andra lagar är en gemensam grund för alla anställda i statlig verksamhet. En god statsförvaltning ska vara demokratisk, effektiv, rättssäker och fri från korruption. Det är viktigt att enskilda som påverkas av beslut i en myndighet kan förutse och förstå utgången och regler i förvaltningslagen anger att ett beslut måste motiveras. Alla måste kunna lita på att myndigheten tillämpar regler och lagar på ett korrekt sätt. Men reglerna är inte alltid tydligt utformade och det är inte självklart hur dessa ska tolkas. Här är det viktigt att följa de principer som finns. Men ibland finns risk för att tjänstemän övertolkar lagar och regler och inte samverkar på det sätt som är tänkt.

Objektivitetsprincipen innebär att myndigheten och dess anställda är skyldiga att i alla lägen agera sakligt och opartiskt. Det kan också tolkas som ett förbud att se till andra intressen än dem som ska tillgodoses och förbjudet att fatta beslut på andra grunder än vad som framgår av reglerna i det aktuella fallet. Om detta finns det tydliga principer som bland annat tagits fram av Statskontoret.

Likväl upplever många medborgare att vissa tjänstemän agerar osakligt eller icke objektivt i sina beslut. Man upplever att det kan finnas en dold agenda som styr tjänstemannens agerande, exempelvis egna värderingar eller intressen. Det finns enstaka fall där någon fått avbryta sin tjänstgöring på grund av aktiviteter i rörelser som ej ansågs demokratiska eller tjänstemän som agerat förtroendeskadligt på olika sätt.

Myndigheter ska vara öppna och transparenta och den offentliga makten ska utövas med respekt för den enskilda människan. Alla myndigheter ska vara tillgängliga, ge service och samverka och ärenden ska handläggas så snabbt och kostnadseffektivt som möjligt. Vid förseningar ska de det berör informeras och myndighetens tjänstemän ska vara tillgängliga för kontakter med enskilda. Även här framkommer kritik, då det varit svårt att få tag i ansvarig tjänsteman och ärenden dragit ut på tiden.

Det finns exempel inom exempelvis länsstyrelser där tjänstemän är aktiv i en intresseförening eller tidigare varit aktiv, som berör det ansvarsområde tjänstemannen har. Till exempel inom natur- eller djurskydd, där beslut uppfattats som varit påverkade av dessa intressen i tjänsteutövningen. Detta är olyckligt och skadar tilltron och förtroendet till myndigheten och statens uppgift. Då det ofta är svårt för en enskild att hävda sin syn och rätt, blir det lätt en obalans, där den enskilde kommer i kläm. Många gånger kan det bli stora ekonomiska konsekvenser för den enskilde.

Det är därför angeläget att man kontrollerar om tilltänkta anställda har särintressen inom det område man ska arbeta. Det är också angeläget att regler och principer tydligt beskriver olämpligheten att vara aktiv inom ett intresseområde som berör tjänsteutövningen som anställd. Bakgrundskontroll blir allt mer viktigt i en komplex värld där såväl intressen som pengar kan stå på spel. Dagens krav kan förtydligas så att det aldrig kan misstänkas att någon statsanställd har andra lojaliteter än den som gäller i staten.

Katarina Brännström (M)